

1 KONIEC
Z UBÓSTWEM

TEMAT NUMERU:

UBÓSTWO

Cel 1 Zrównoważonego Rozwoju: Koniec z ubóstwem

Bieda to coś więcej niż brak przychodów i środków potrzebnych do życia. Bieda to głód, niedożywienie, ograniczony dostęp do edukacji i podstawowych usług, dyskryminacja społeczna, wykluczenie oraz brak udziału w procesie decyzyjnym. Wzrost gospodarczy musi być inkluzywny, zapewnić możliwość pracy oraz promować równość.

* <https://www.un.org.pl/cell>

Działania Uczelni

Beata Pięta

Kierowniczka Działu Świadczeń Studenckich

Student może ubiegać się w uczelni o bezzwrotne świadczenia w formie:

- **stypendium socjalnego,**
- **stypendium Rektora,**
- **stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego,**
- **stypendium dla osób niepełnosprawnych,**
- **zapomogi**

Stypendia nie wykluczają się tzn. jeden student może skorzystać z puli wszystkich stypendialnych form wsparcia.

stypendium socjalne

Stypendium socjalne może otrzymać student znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, którego miesięczny dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 1.908,9 zł netto na osobę w rodzinie.

stypendium Rektora

Średnia ocen z poprzedniego semestru co najmniej 4,0 i maksymalnie jeden egzamin poprawkowy. Średnia ocen przeliczana jest na punkty, które doliczane są do punktów za dodatkowe osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Stypendium Rektora może otrzymać 10% najlepszych studentów z każdego kierunku studiów, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów.

stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Stypendium ministra może otrzymać student wykazujący się: znaczącymi osiągnięciami naukowymi lub artystycznymi związanymi ze studiami lub znaczącymi osiągnięciami sportowymi. W ubiegłym roku kwota stypendium wynosiła 17 tys. złotych.

zapomoga

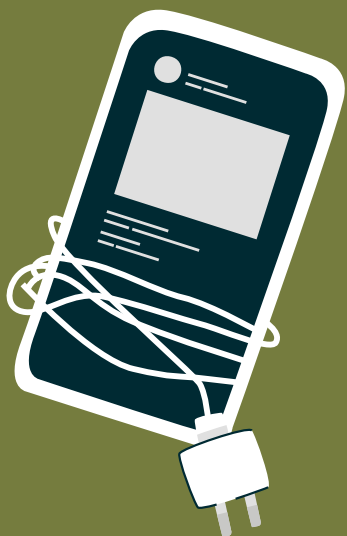
Zapomogę może otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Przez trudną sytuację życiową uzasadniającą przyznanie jednorazowego wsparcia finansowego w formie zapomogi należy rozumieć ogół warunków w jakich znalazła się rodzina studenta, powodujących przejściowe problemy w spełnianiu potrzeb materialnych rodziny.

stypendium dla osób niepełnosprawnych

Stypendium dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Różne oblicza ubóstwa

**Ubóstwo to nie tylko brak pieniędzy,
to wielowymiarowe wykluczenie z dostępu do zasobów i szans...**

cyfrowe

wiąże się z ograniczonym dostępem do infrastruktury (bariera ekonomiczna, geograficzna) lub podejściem do użytkowania internetu (brak umiejętności, motywacji czy bariera mentalna)

Ubóstwo cyfrowe może ograniczyć dostęp do opieki zdrowotnej, informacji, możliwości zakupu dóbr i usług czy korzystania z zasobów kulturowych¹

¹ Raport 2021: Wykluczenie społeczno-cyfrowe w Polsce. Stan zjawiska, trendy, rekomendacje

energetyczne

oznacza brak możliwości utrzymania odpowiedniego poziomu ogrzewania, chłodzenia, oświetlenia i energii w domu. Prowadzi do ograniczenia komfortu życia, pogorszenia stanu zdrowia i zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego

Według danych PIE w 2022 r.

dotkniętych tym zjawiskiem było **13-16% polskich gospodarstw domowych²**

² <https://pie.net.pl/kryzys-spolaryzowal-polskie-ubostwo-energetyczne-to-od-3-do-30-proc-gospodarstw-domowych/>

ekonomiczne

utożsamiane z brakiem środków finansowych, aby zaspokoić podstawowe potrzeby (żywność, mieszkanie, odzież czy edukacja)

W 2025 r. Bank Światowy podniósł granicę ubóstwa

z 2,15 \$ do **3 \$ dziennie,**

a w Polsce jest to **1010 zł miesięcznie**

mieszkaniowe

utożsamia się z brakiem bezpiecznego, stałego i godnego miejsca zamieszkania lub zamieszkiwanie w warunkach nieodpowiadających standardom sanitarnym i społecznym

Obejmuje osoby w kryzysie bezdomności, zagrożone eksmisją, dotknięte przemocą domową, żyjące w przeludnieniu czy miejscach niemieszkalnych lub o obniżonym standardzie³

³ <https://czasopisma.uni.lodz.pl/space/article/view/4784>

edukacyjne

oznacza ograniczony dostęp do edukacji, jej niską jakość lub konieczność przedwczesnego zakończenia edukacji, co może obniżyć szanse na rynku pracy czy utrwaląć ubóstwo międzypokoleniowe⁴

⁴ [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D67C6824E6E4FFF5C1257A30003AF797/\\$file/1_17.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D67C6824E6E4FFF5C1257A30003AF797/$file/1_17.pdf)

środowiskowe

mówimy o nim w przypadku braku dostępu do czystej wody, czystego powietrza, gleby czy pozostałych zasobów naturalnych⁵

⁵ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S092180091100454X>

menstruacyjne

oznacza brak dostępu do podstawowych produktów higienicznych, odpowiednich warunków sanitarnych oraz edukacji o zdrowiu i cyklu menstruacyjnym

Według Unicefu

66% libańskich kobiet i dziewcząt

nie stać na zakup podpasek, a **95%**

dziewcząt w Ghanie

jest zmuszonych opuścić lekcje podczas okresu⁶

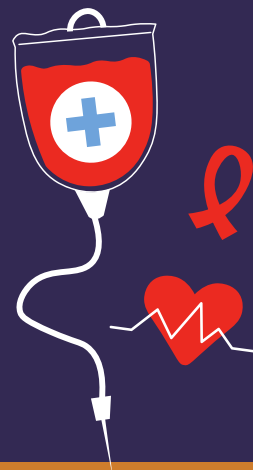
⁶ <https://unicef.pl/chce-pomoc/nasze-akcje/ubostwo-menstruacyjne>

zdrowotne

utożsamiane z brakiem dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej, usług medycznych, leków czy profilaktyki, co rzutuje negatywnie nie tylko na stan zdrowia, ale także pogłębia nierówności, ograniczając możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym⁷

⁷ <https://natemat.pl/594368,chorzy-z-biedy-staje-przed-wyborem-umrzec-majac-cos-do-jedzenia-czy-glodowac-i-kupic-lekarstwa>

wielowymiarowe

zaw. multidimensional poverty

oznacza ubóstwo mierzalne nie tylko przez dochód, ale także deprywację w innych obszarach. Na potrzeby miary problemu opracowano wskaźniki **MPI**⁸ oraz **MPM**⁹

⁸ <https://ourworldindata.org/multidimensional-poverty-index>

⁹ <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/multidimensional-poverty-measure>

Globalna skala problemu

Dzienny dochód

ponad 20%

światowej populacji

nie przekracza **13,25 zł (3,65\$),**

a w 2024 r. w Afryce Wschodniej i Południowej

problem ten dotyczył **68% populacji**

Inny podział rodzajów ubóstwa

ubóstwo skrajne

gdy wydatki gospodarstwa w przeliczeniu na osobę są niższe niż minimum egzystencji (835 zł na osobę, która utrzymuje się sama w 2023 r.)

ubóstwo relatywne

gdy wydatki są niższe niż 50 proc. średnich wydatków przeliczonych na osobę (1006 zł, gdy utrzymuje się sama)

ubóstwo ustawowe

gdy wydatki są niższe niż kryterium dochodowe stosowane w pomocy społecznej w celu przyznania pomocy finansowej i ustalenia jej poziomu

*Poverty, prosperity, and Planet Report 2024: Pathways out of the polycrisis,
<https://www.worldbank.org/en/events/2024/10/15/>*

Pandemia **COVID-19**

przyczyniła się do zwiększenia

odsetka osób żyjących w ubóstwie,

m.in. w Ameryce Środkowej,
Wschodniej i Środkowej Europie
oraz każdym z regionów Afryki

Od 1990 r. liczba osób żyjących w ubóstwie

spadła z ponad

2 miliardów

do **692 milionów,**

a największy udział osób dotkniętych ubóstwem

występuje

w regionach niestabilnych

i objętych konfliktami zbrojnymi

(wzrost od **20,8% w 2019 r.**
do **24,4% w 2024 r.**)

Polski cel do 2030 r. to ograniczenie łącznej liczby osób dotkniętych ubóstwem o 1,5 miliona – do 4,5 miliona osób

W 2024 r.:

2,2% osób

z wykształceniem wyższym,

10,8% osób

z wykształceniem
co najwyżej gimnazjalnym,

oraz

8,3% osób

o wykształceniu zasadniczym zawodowym

doświadczyło ubóstwa skrajnego

Zdecydowanie rzadziej tym zjawiskiem

zagrożeni byli **mieszkańcy miast (2,7%)**

niż **mieszkańcy wsi (8,8%)**

Niepełnosprawność

zwiększa ryzyko ubóstwa skrajnego

w 2024 r. w gospodarstwach domowych
z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną

stopa zagrożenia wyniosła **7,0%**

(w gospodarstwach bez takich osób – **4,8%**)

W 2024 r. zasięg **zagrożenia ubóstwem skrajnym**

w polskich gospodarstwach domowych wyniósł

5,2%

(to spadek o **1,4%** względem 2023 r.)

Zwiększył się za to zasięg

zagrożenia ubóstwem relatywnym – o 1,1%

Największy zasięg zagrożenia ubóstwem skrajnym

odnotowano **w grupie rolników**

– 11,4% gospodarstw domowych

i u osób utrzymujących się **z innych**

niezarobkowych źródeł – 10,8%

Poverty Watch: monitoring ubóstwa i polityki społecznej przeciw ubóstwu w Polsce 2023–2024,
https://www.eapn.org.pl/eapn/uploads/2024/10/poverty_watch_24_final.pdf
Raport GUS: Zasięg zagrożenia ubóstwem ekonomicznym w Polsce w 2024 r.,
https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5487/14/12/1/zasięg_zagrożenia_ubóstwem_ekonomicznym_w_polsce_w_2024_r.pdf

**Ubóstwo to nie tylko niski dochód
- to także brak możliwości wyboru**

ZIELONY BLOG

- 16.10.2025 — **Żywność ekologiczna — zdrowie dla ludzi i środowiska**
prof. dr hab. Ewa Rembiałkowska
- 25.09.2025 — **Niezmienne zmiany, czyli jak różnorodność biologiczna zmienia się w czasie**
dr Wojciech Zarzycki

Biuro
Zrównoważonego
Rozwoju

**ZIELONY
WSiZ**

Zespół Biura Zrównoważonego Rozwoju

Biuro Zrównoważonego Rozwoju – RA 143
+48 17 866 12 82 / +48 17 866 11 84

Wszelkie sugestie dotyczące Newslettera, w tym propozycje interesujących Państwa tematów i inicjatyw prosimy kierować na adres: bzr@wsiz.edu.pl

Autorka: Angelika Prędką